Veiligheid en leefbaarheid rondom noodopvang Druten

Evaluatie van beheermaatregelen

Jos Kuppens
Djara Schraven

Notitie
December 2025

Bureau Beke

Auteurs:
Jos Kuppens
Djara Schraven

In opdracht van:
Gemeente Druten

Veiligheid en leefbaarheid rondom noodopvang Druten
Evaluatie van beheermaatregelen

© 2025, Bureau Beke

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteurs.

No part of this publication may be reproduced in any form by print, photo print or other means without written permission from the authors.

Inhoudsopgave

1	**Inleiding**	**4**
1.1	Visie van Bureau Beke op de onderzoekswens	4
1.2	De methodiek achter de evaluatie	5
1.3	Uitgevoerde onderzoeksactiviteiten	6
1.4	Leeswijzer	7
2	**Ervaren overlast**	**8**
2.1	Bevindingen uit de klankbordgroepbijeenkomsten en de klachten	8
2.2	Bevindingen uit het vragenlijstonderzoek	10
2.3	Bevindingen uit de interviews	12
3	**Ervaren criminaliteit**	**14**
3.1	Bevindingen uit de klankbordgroepbijeenkomsten en de klachten	14
3.2	Bevindingen uit het vragenlijstonderzoek	15
3.3	Be3vindingen uit de interviews	16
4	**Ingezette maatregelen**	**17**
4.1	Bevindingen uit het vragenlijstonderzoek	17
4.2	Bevindingen uit de interviews	19
5	**Conclusie en aanvullende suggesties**	**21**
5.1	Beantwoording van de onderzoeksvragen	21
5.2	Eindconclusie over de beheersbaarheid	22
5.3	Advies voor de toekomst (indien de opvangduur verlengd wordt)	23

1 Inleiding

Aan de Scharenburg 8a in Druten is op 30 april 2024 een tijdelijke noodopvang voor 100 mensen geopend, met een looptijd van twee jaar. Ten tijde van het besluit rondom de noodopvang was de verwachting dat na twee jaar geen/minder noodopvang in Nederland nodig is, maar dit blijkt niet het geval. Het college van burgemeester en wethouders heeft dan ook een verzoek van het COA ontvangen om de noodopvang aan de Scharenburg 8a in Druten langer open te houden. Om een zorgvuldig besluit te nemen, is aan Bureau Beke uit Arnhem verzocht een evaluatie uit te voeren.

1.1 Visie van Bureau Beke op de onderzoekswens

Onze visie op kwalitatief en onafhankelijk onderzoek is dat niet alleen beheerpartners als de politie, het COA en de gemeente betrokken moeten worden, maar ook omwonenden. Onder 'omwonenden' verstaan wij dan bijvoorbeeld burgers uit de directe omgeving, burgers langs de looproutes die COA-bewoners nemen, sportverenigingen op De Gelenberg en andere betrokken organisaties en samenwerkingspartners.[1]

Op basis van de inbreng van al deze betrokken zal antwoord gegeven worden op de volgende vragen:

- Welke ervaringen zijn sinds 30 april 2024 opgedaan rondom veiligheid en leefbaarheid ('schoon en heel') na de komst van de opvanglocatie?
- Welke maatregelen zijn (gaandeweg de exploitatie) getroffen om de veiligheid en leefbaarheid te beheersen?
- In hoeverre werkten deze maatregelen (niet)?
- Welke (extra) zorgen rondom veiligheid en leefbaarheid hebben betrokken partijen als de opvang langer openblijft?
- Zijn er extra maatregelen noodzakelijk om deze aspecten van veiligheid en leefbaarheid te beheersen? Zo ja: wat is de verwachting rondom de beheersbaarheid?

Belangrijk om te benoemen is dat de gemeente Druten aan Bureau Beke de opdracht geeft om nader te bepalen of de veiligheids- en leefbaarheidssituatie na een eventuele verlenging van de noodopvangperiode in Druten beheersbaar blijft. In de visie van Bureau Beke is het niet aan het onderzoeksbureau of de opvang al dan niet open moet blijven; dat besluit ligt bij het college van de gemeente Druten.

1. Voor het leesgemak noemen wij deze betrokken partijen in het verloop van deze rapportage steeds 'omwonenden', tenzij het relevant is om bijvoorbeeld een ondernemer in de rapportage specifiek uit te lichten.

1.2 De methodiek achter de evaluatie

Voor Bureau Beke is de beheersbaarheid van de veiligheid en leefbaarheid in de omgeving van een asielopvang essentieel. Tijdens de exploitatie van dit soort opvang kan geconcludeerd worden dat de maatregelen volstaan om de leefbaarheid en veiligheid in de omgeving van de opvanglocatie te waarborgen. Maar evengoed kan het ook zo zijn dat deze maatregelen niet afdoende zijn. In dat laatste geval is het van belang om te kijken of er nog extra maatregelen noodzakelijk zijn.

Voor Bureau Beke is het in de evaluatie essentieel om te kijken naar '*onevenredige overlast*'. Deze is in eerdere, door Bureau Beke uitgevoerde onderzoeken, gedefinieerd als:

> *Onevenredige overlast is aan de opvanglocatie of haar bewoners te relateren overlast die door de verantwoordelijke handhavende partijen met de beschikbare maatregelen niet beheerst kan worden.*

Essentieel in deze definitie is dat overlast toewijsbaar moet zijn aan de asielopvang of haar bewoners; andere vormen van overlast worden niet meegenomen. Verder gaat de definitie uit van een bepaalde mate van hanteerbaarheid van overlast. Dit wil dus zeggen dat beheersmaatregelen aan overlast gekoppeld en daarmee goed in de hand gehouden worden. Dit betekent overigens niet dat alle overlast in een straat of buurt tot een nulpunt gereduceerd moet of kan worden. Dit laatste is namelijk niet mogelijk, omdat aan overlast ook deels een subjectieve component hangt, namelijk de beleving van de burger; de ene burger ervaart bepaalde gebeurtenissen eerder als overlastgevend dan andere burgers.

In deze rapportage is toegewerkt naar een gefundeerd oordeel over de beheersbaarheid van de overlast in het verleden (lees: de oorspronkelijk bedoelde opvangperiode) en in de eventuele toekomst (lees: de mogelijke verlengingsperiode van de opvanglocatie).

Belangrijk is dat in geval van onevenredige overlast gekeken wordt naar extra of alternatieve maatregelen die de overlast (beter) kunnen beheren. Naar deze eventueel benodigde alternatieve maatregelen is in de evaluatie ook gevraagd. Maar andersom geldt ook: als blijkt dat er met minder maatregelen hetzelfde overlastniveau kan worden gerealiseerd, kunnen maatregelen eventueel ook worden afgebouwd. Dit is naar onze mening de essentie van zogenaamd 'dynamisch beheer'.

Mocht blijken dat op grond van de (extra) beheersmaatregelen niet alle risico's afgedekt kunnen worden, dan is in de visie van Bureau Beke sprake van '*onacceptabele overlast*'. Het is vervolgens aan het college en de gemeenteraad om hieruit conclusies te trekken.

1.3 Uitgevoerde onderzoeksactiviteiten

Door Bureau Beke zijn de volgende onderzoeksactiviteiten uitgevoerd:

- *Schouw in de omgeving van de noodopvang.* Om te bepalen waar zich risicolocaties bevinden en of er (extra) maatregelen noodzakelijk/te bedenken zijn is door de onderzoekers in november 2025 een schouw uitgevoerd. De wens was om hiervoor omwonenden uit te nodigen, maar omdat zich geen omwonenden bij ons hebben gemeld, is dit alleen door de onderzoekers gedaan.
- *Interviews met beheerspartners*. Met de locatiemanager van het COA, de wijkagent en de ambtenaar Openbare Orde en Veiligheid zijn gesprekken over de leefbaarheids- en veiligheidssituatie gevoerd.
- *Interviews met andere belanghebbenden.* Ook met vertegenwoordigers van instellingen (kinderdagverblijf, de Albert Heijn, MeerVoormekaar, het Pax Christi-college en Groeisaam primair onderwijs) is gesproken. Daarnaast zijn klankbordgroepleden en direct omwonenden uitgenodigd voor een gesprek, maar vanuit hen is geen reactie gekomen.
- *Analyse van klachten en opvolging daarvan*. Voor Bureau Beke bestaat goed beheer uit het op de juiste wijze verwerken van een klacht. Dit hoeft niet gelijk te betekenen dat iedere klacht opgelost kan worden (deels omdat het geen aan de noodopvang te koppelen overlast is), maar wel dat deze aangenomen, in behandeling en teruggekoppeld wordt. In de analyse zijn zowel de klachten betrokken die bij de gemeente Druten als bij het COA zijn binnengekomen.
- *Analyse van klankbordgroepverslagen.* Er is sprake geweest van twee klankbordgroepmodaliteiten: een groep voorafgaand aan de start van de noodopvang en een groep die na de start operationeel werd. De eerste klankbordgroep bestond uit een delegaties van omwonenden en andere betrokkenen, zoals een vertegenwoordiger van KC Maas en Waal en van Schietvereniging De Korrel. Daarnaast waren vertegenwoordigers van het COA, de gemeente Druten en de politie aanwezig bij de klankbordgroepbijeenkomsten. Tijdens deze bijeenkomsten konden betrokkenen aandachtspunten, zorgen en dilemma's rond de toekomstige noodopvang inbrengen, met als doel om gezamenlijk te zoeken naar oplossingen. De aandachtspunten en dilemma's die tijdens deze bijeenkomsten naar voren komen zijn voor de evaluatie belangrijke onderdelen en zijn dan ook meegenomen in de analyse. Voor deze evaluatie hebben wij de verslagen van vijf klankbordgroepbijeenkomsten geanalyseerd. Deze bijeenkomsten vonden plaats vóór de start van de noodopvang, in de periode september 2023 tot en met maart 2024.

  Daarnaast zijn de verslagen meegenomen van bijeenkomsten van de klankbordgroep die na de vestiging van noodopvang, onder regie van het COA, is samengesteld. Deze bijeenkomsten zijn vanaf september 2024 gestart en lopen nog steeds door. De laatste bijeenkomst werd in november 2025 gehouden.

Op basis van de klankbordgroepverslagen van de periode voorafgaand aan de start van de noodopvang is vastgesteld welke zorgen, verwachtingen en aandachtspunten betrokkenen destijds voorzagen. En vervolgens is op basis van de klankbordgroep-verslagen na de start van de noodopvang gekeken of er nog andere aandachtspunten zijn bijgekomen.

- *Vragenlijstonderzoek in een wijdere omgeving van de opvanglocatie.* Ophalen van ervaringen van omwonenden en andere betrokken partijen was voor de evaluatie een belangrijk onderdeel. Omwonenden en omliggende bedrijven weten als geen ander wat er in hun eigen omgeving speelt en kunnen daarom belangrijke informatie verstrekken rondom veiligheid en leefbaarheid. Wij hebben daarom in november 2025 een vragenlijst uitgezet, door 117 brieven naar adressen van omwonenden in de omgeving van de noodopvang te sturen. Daarnaast zijn 29 mails naar vertegen-woordigers van bedrijven en verenigingen en leden van de klankbordgroepen gestuurd. Er werden onder andere vragen gesteld over ervaringen met overlast en criminaliteit, veiligheidsgevoel en suggesties voor aanvullende maatregelen. Belangrijk voor Bureau Beke is altijd dat de veiligheids- en leefbaarheids-aspecten direct toewijsbaar zijn naar (bewoners van) de opvanglocatie. Dit omdat we niet willen dat externe (negatieve) invloeden onterecht worden toegewezen aan de komst van de opvanglocatie.

  In totaal hebben 48 mensen de vragenlijst ingevuld. Dat betekent een respons-percentage van 33 procent. Dit is in het algemeen een respons die wij in soortgelijk onderzoek rondom asielopvanglocaties vaker ontvangen.

Al ingezette maatregelen zijn meegenomen in de evaluatie

In de vragenlijst en de interviews zijn de al ingezette maatregelen meegenomen. Aan alle respondenten zijn vragen gesteld over de bekendheid met de maatregelen en over de effectiviteit ervan. Dit biedt vervolgens goede inzichten in de beheerbaarheid van de veiligheids- en leefbaarheidssituatie.

1.4 Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken komen achtereenvolgens de door omwonenden ervaren overlast (hoofdstuk 2) en criminaliteit (hoofdstuk 3) aan bod. In dat laatste hoofdstuk gaan we ook in op het veiligheidsgevoel van omwonenden. Hoofdstuk 4 beschrijft de ingezette maatregelen en de mening over de effectiviteit van deze maatregelen. Daarin komen ook de door de respondenten gegeven suggesties voor extra maatregelen aan bod. Het rapport eindigt met hoofdstuk 5, waarin de onderzoeksvragen worden beantwoord, een conclusie over de (on)evenredigheid van de overlast volgt en suggesties voor aanvullende maatregelen worden gegeven, mocht de duur van de opvang verlengd worden.

2 Ervaren overlast

In dit hoofdstuk gaan we in op de overlastervaringen die omwonenden vooraf vreesden en die tijdens de exploitatie van de noodopvang binnen kwamen. Vooraf is belangrijk om te vermelden dat aan ervaren overlast, in tegenstelling tot ervaren criminaliteit, een subjectieve component kleeft: wat de ene omwonende ervaart als overlast hoeft een andere omwonenden niet als zodanig te ervaren. Dit neemt alleen niet weg dat wij het in deze evaluatie van belang vinden dat de meldingen/klachten serieus worden opgepakt en dat de eventuele ingezette actie wordt teruggekoppeld naar de melder; in dat geval ontstaat geen onevenredige overlast en is sprake van 'goed beheer'.

2.1 Bevindingen uit de klankbordgroepbijeenkomsten en de klachten

Verslagen van de klankbordgroepbijeenkomsten die voor de start van de opvang plaatsvonden laten zien dat omwonenden de verwachting hadden overlast te zullen ervaren van COA-bewoners. Een toename van zwerfafval en (niet te verhalen) schade aan bezittingen werden in dit kader genoemd. Als oplossing werd goede dagbesteding genoemd, om te voorkomen dat mensen zich gaan vervelen en voor overlast zullen zorgen. Ook bleek het voor buurtbewoners belangrijk om een aanspreekpunt te hebben om overlastzaken te kunnen melden. In de klankbordgroepverslagen van na de start van de noodopvang komen overlast van zwerfaval en schade aan de bezittingen niet terug. Betrokkenen blijken vooral overlast te ervaren van fatbikes die hardrijden en tegen het verkeer ingaan. Ook wordt overlast ervaren van COA-bewoners die hun auto in de wijk achter de Schipleisingel parkeren, waardoor het uitzicht van omwonenden wordt belemmerd. Ten slotte komt uit die laatste klankbordgroepbijeenkomst dat er geluiden zijn dat er enkele COA-bewoners zouden zijn die zonder rijbewijs in auto's rijden en groepen COA-bewoners die rondlopen in de omgeving. Overigens wordt tijdens de laatste klankbordgroep meerdere malen het advies gegeven om overlast en vermoedens van criminaliteit te blijven melden bij het COA of de politie.

Via het COA en de gemeente hebben we klachten van omwonenden ontvangen. Sinds de start van de noodopvang (eind april 2024) tot november 2025 heeft de gemeente zestien klachten ontvangen die een relatie met de noodopvang, waarvan er dertien betrekking hadden op leefbaarheid en veiligheid. Alle dertien klachten zijn doorgezet naar het COA of naar de betreffende gemeentelijke afdeling. De afhandeling van alle klachten is teruggekoppeld naar de klagers. In enkele gevallen zijn extra maatregelen ingezet als bleek dat de klacht nog niet afdoende was afgehandeld.

Eén melding gaat over winkeldiefstal, een vorm van criminaliteit die we in hoofdstuk 3 behandelen. Vier van de klachten gaan over pakketbezorgers, leveranciers en taxidiensten die de opvang niet kunnen vinden en hun producten daarom afleveren bij buurtbewoners. De gemeente heeft aan deze klacht gehoor gegeven door de noodopvang

op *Google Maps* en via TomTom als azc te laten markeren en extra bebording te plaatsen om aan leveranciers te verduidelijken waar de noodopvang zich precies bevindt.
Twee klachten gaan over geluidsoverlast van de aggregaat die de noodopvang van stroom moet voorzien. Door een fout in de programmering heeft deze meermaals tot laat in de nacht aangestaan, wat door omwonenden als erg vervelend werd ervaren. De gemeente heeft deze klachten doorgezet naar het COA, waarna het probleem is opgelost en het aggregaat na 23:00 niet meer zou moeten draaien.

Twee klachten betroffen COA-bewoners die gebruikmaken van fatbikes en daarmee ’s nachts het terrein verlaten. De fatbikebestuurders vertonen gevaarlijk rijgedrag (bellen en aan de verkeerde kant van de weg rijden) en omwonenden voelen zich onveilig wanneer zij in het donker COA-bewoners op fatbikes tegenkomen. De gemeente heeft de melders per mail laten weten deze signalen in het zogenaamde Veiligheidsoverleg met de wijkagent en het COA mee te nemen. Daarbij geeft de gemeente aan dat COA-bewoners vrij zijn om het terrein op elk moment van de dag te verlaten, net als andere inwoners van de gemeente.

Eén klacht gaat over zwerfafval in het weiland dat aan de noodopvang grenst. De gemeente heeft deze klacht doorgezet naar het COA, waarna de huismeester het afval heeft opgeruimd. Het COA zou daarnaast met de bewoners van de opvang hebben besproken dat het achterlaten van zwerfafval verboden is. De melder is hier door de gemeente per mail over geïnformeerd.

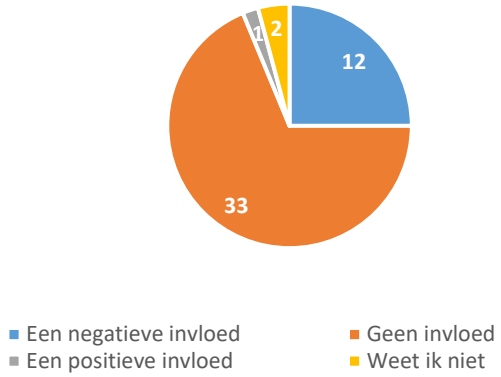
Ten slotte heeft de gemeente verschillende klachten ontvangen over een specifieke COA-bewoner die overlastgevende situaties zou veroorzaken. Deze bewoner zou ook lastig zijn tegenover het COA-personeel en medebewoners. Het COA geeft bij de gemeente aan dat deze bewoner in juli 2025 is overgeplaatst. Het is onduidelijk of, en hoe hierover teruggekoppeld is naar melders.

Samengevat komt uit de klankbordgroepbijeenkomsten en de klachten naar voren dat de afhandeling van deze input van omwonenden in veel gevallen serieus is opgepakt en afgehandeld. Dit betekent overigens niet dat alle overlast verdwenen is, omdat blijkt dat sommige overlastmeldingen op gezette tijden terugkomen. Het gaat dan voornamelijk om geluidsoverlast van de aggregaat en COA-bewoners die op fatbikes hard en tegen de richting in fietsen. Ook is ons niet altijd duidelijk dat er terugkoppeling op klachten is geweest.

2.2 Bevindingen uit het vragenlijstonderzoek

In de vragenlijst konden respondenten aangeven of de noodopvang invloed heeft gehad op de leefbaarheid van de omgeving. Dit leverde de volgende resultaten op:

Figuur 2.1: invloed van de noodopvang op de leefbaarheid in de omgeving (in aantal personen)

Een ruime meerderheid van de respondenten (33 personen) geeft aan dat de noodopvang geen invloed heeft op de leefbaarheid (lees: een schone en hele omgeving) en daarnaast geeft een enkeling aan dat de noodopvang een positieve invloed heeft.[2] Daarnaast geven twaalf respondenten aan dat de noodopvang een negatieve invloed heeft, waarbij vooral het volgende door vijf of meer van deze respondenten genoemd wordt:[3]

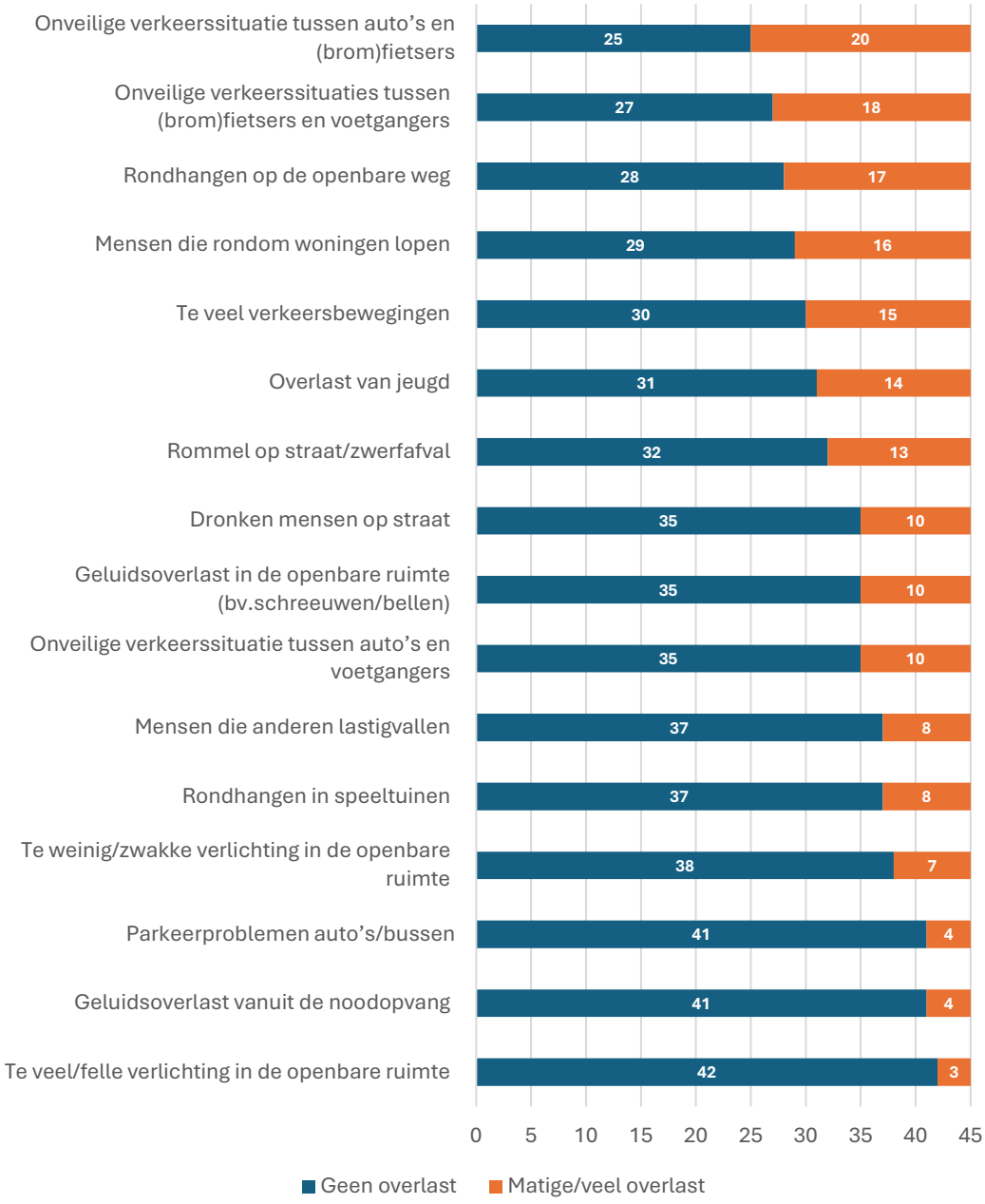
- Er komen meer rondhangende personen voor (11 keer genoemd)
- Het is drukker in de omgeving/er is minder rust (8 keer genoemd)
- Het heeft negatieve sociale impact op de omgeving (7 keer genoemd)
- Er is meer rommel op straat (7 keer genoemd)
- Er is meer geluidsoverlast (5 keer genoemd)
- Er komen meer overlastgevende personen voor (5 keer genoemd)

Respondenten kregen in de vragenlijst de mogelijkheid aan te geven of zij overlast hebben ervaren door de noodopvang, en zo ja, welke vormen. De resultaten laten zien dat een (ruime) meerderheid van de respondenten in het algemeen geen overlast ervaart.

2. De persoon die een positieve invloed ziet wijst op 'voldoende toezicht in de wijk' en 'meer verlichting op straat'. In vergelijking met monitoring rondom asielopvang elders is dit een positief punt, omdat het regelmatig voorkomt dat het percentage omwonenden dat een negatieve invloed ziet op 80 ligt.
3. Andere opmerkingen die door deze groep respondenten zijn gemaakt liggen op het vlak van ‘te weinig toezicht’, ‘te veel criminaliteit’ (een onderwerp dat verderop aan bod komt) en ‘het is moeilijk om contact met de gemeente te maken over overlast’. Daarentegen is de stelling ‘er is minder verlichting op straat’ door geen enkele respondent aangekruist. In de vrije invulruimte halen respondenten nog de waardevermindering van hun woning aan en de overlast vanwege aan- en afrijdende bedrijven/instanties (Post.nl, schoonmaakbedrijven, taxi’s en ambulance).

Toch zijn er enkele overlastvormen die wat vaker worden aangehaald. De overlastvormen die het meest worden ervaren hebben te maken met (brom)fietsers, waarbij we aannemen dat dit voor een deel uit fatbikegebruikers bestaat. Verder worden vooral rondhangende/overlastgevende mensen benoemd die soms dronken zijn en voor geluidsoverlast dan wel rommel zorgen.

Figuur 2.2: Aantal personen dat wel/geen overlast door de noodopvang ervaart, naar overlastsoort

Daarnaast noemt een aantal mensen nog enkele overige vormen van overlast die volgens hen te relateren is aan de aanwezigheid van de noodopvang, waaronder wildpoepen/-plassen, het zitten op muurtjes van privétuinen in de zomer en blowen in de openbare ruimte.

Door omwonenden gerapporteerde overlastmeldingen in de vragenlijst

Om het beheer rondom asielopvanglocaties slagvaardig te houden, is het van belang dat er goede opvolging wordt gegeven na overlastmeldingen die door omwonenden en omliggende bedrijven worden gedaan. In dit geval is het niet zozeer van belang dát er overlast voorkomt, maar meer dat adequaat gereageerd wordt op de overlast; overlast is namelijk niet geheel uit te sluiten, alleen al omdat voorafgaand aan de opvanglocatie geen activiteiten op het terrein plaatsvonden en overlast een subjectief gegeven is. Daarnaast ervaren sommige mensen vormen van overlast eerder dan anderen. Dit is de zogenaamde subjectieve component die aan overlast kleeft.

In de kern ligt er dus een verantwoordelijkheid voor alle betrokken partijen voor wat betreft asielgerelateerde overlastbeheersing: omwonenden/ondernemers zullen dit moeten melden, COA, handhaving en eventueel de gemeente zullen moeten acteren hierop. Voor goed beheer achten wij terugkoppeling op de actie richting de meldende omwonende/ondernemer eveneens noodzakelijk, zelfs als de terugkoppeling bestaat uit de mededeling dat het geen asielgerelateerde overlast is (het was bijvoorbeeld geen COA-bewoner) of aan de overlast niets gedaan zal worden (bijvoorbeeld omdat het geen overlast is). Het is daarom relevant om te kijken in welke mate respondenten sinds de start van de noodopvang melding gemaakt hebben van overlast of aangifte gedaan hebben van criminaliteit die door bewoners van de noodopvang werd veroorzaakt.

Zes respondenten deden melding bij COA (3 respondenten), gemeente (2 respondenten) of politie (1 respondent), waarbij een respondent ‘ontelbaar keer’ bij de gemeente en het COA heeft gemeld. Twee van de drie ‘COA-melders’ geven aan dat ze terugkoppeling hebben gekregen, waarvan een melder aangeeft dat de inzet van het COA effect had. Een van de twee ‘gemeentemelders’ geeft aan dat terugkoppeling ontvangen is, maar dat de ingezette actie geen effect had.

2.3 Bevindingen uit de interviews

Uit de interviews komt naar voren dat vooral het te hard en aan de verkeerde kant van de weg fietsen (door fatbikes) de meest voorkomende overlastvorm is. Zelf hebben we ook regelmatig rondom de noodopvang gelopen, met name over de Schipleisingel en de Scharenburg, en diverse malen gezien dat dit veelvuldig gebeurt. Overigens waren het niet alleen COA-bewoners die dit deden, maar op het moment van eigen observatie vooral scholieren die vooral vanuit het centrum richting de noodopvang over het fietspad aan de Scharenburg fietsten. Dit beeld van het fietsen aan de verkeerde kant door allerlei

mensen wordt door veel professionals herkend; het is een alomvattend punt van overlast dat niet alleen toe te wijzen is aan de noodopvang.
Van een enkeling vernamen we nog van vissende COA-bewoners in omliggende sloten, verkeerd bezorgde post en COA-bewoners die in de buurt parkeren, ook omdat er niet meer geparkeerd kan worden op het naastgelegen schietterrein.

Ondanks dat de gesproken personen aangeven dat er dus betrekkelijk weinig overlastmeldingen van bovendien betrekkelijk lichte aard zijn binnengekomen is er sprake van een nieuw fenomeen: sinds de bekendmaking van de mogelijke verlenging van de noodopvang komen bij zowel het COA als de gemeente Druten meerdere klachten binnen die deels betrekking hebben op ervaren overlast in het verleden. Dit wijst op het belang van duidelijke communicatie over het direct indienen van klachten.

3 Ervaren criminaliteit

In dit hoofdstuk gaan we in op de criminaliteit die omwonenden vooraf vreesden en die tijdens de exploitatie van de noodopvang is geregistreerd. Ook hiervoor geldt dat het voor goed beheer belangrijk is dat de juiste stappen gezet worden om de kans op herhaling te verkleinen.

3.1 Bevindingen uit de klankbordgroepbijeenkomsten en de klachten

Uit de verslagen van de klankbordgroepbijeenkomsten blijkt dat betrokkenen zich voor de start van de noodopvang zorgen maakten over hun veiligheid, die van andere buurgenoten en hun kinderen. Aandachtspunten wat betreft veiligheid betroffen allereerst een te hoge snelheid waarmee er op de Scharenburg gereden werd. Daarnaast werd drugs dealen op de parkeerplaats bij de Gelenberg genoemd Er was daarom behoefte aan meer verlichting op de Gelenbergweg en bij de in- en uitgangen van de noodopvang. Aanvullende verlichting werd door de gemeente toegezegd en de maximale snelheid op de Scharenburg werd verlaagd van 80 naar 60 km/h.

Te hard rijden op de Scharenburg en dealen op de parkeerplaats bij de Gelenberg komen in het verslag van de laatste klankbordgroepbijeenkomst van 25 november 2025 overigens niet terug.

Bij de gemeente is na de opening van de opvang één klacht binnengekomen over een COA-bewoner die is betrapt op winkeldiefstal bij de Albert Heijn. In deze klacht komt naar voren dat het vermoeden bestaat dat het om meer COA-bewoners gaat die winkeldiefstallen plegen. De gemeente geeft aan dat winkeldiefstal in het Veiligheidsoverleg met een politie-, een COA- en een gemeentevertegenwoordiger is besproken. Nu komen volgens de professionals en de Albert Heijn geen tot amper nog winkeldiefstallen door COA-bewoners voor.

Een aandachtspunt bleek een incident met een COA-bewoner die werd aangezien voor schennispleger richting meisjes en vrouwen. Voor de veiligheid van de omgeving en de COA-bewoner zelf (hij werd gezocht door omwonenden) werd een spoedoverleg met onder andere de medewerker Openbare Orde van de gemeente Druten, de politie en het COA gehouden. Dit resulteerde in een overplaatsing van de betreffende persoon. Hetzelfde gebeurde met een COA-bewoner die op de locatie agressief tegen personeel was en zichzelf verwondde.

3.2 Bevindingen uit het vragenlijstonderzoek

Enkele respondenten geven in de vragenlijst aan slachtoffer te zijn geworden van criminaliteit na de vestiging van de noodopvang. Belangrijk om hierbij op te merken is dat niet specifiek gevraagd is naar de achtergrond van de dader, ook omdat slachtoffers niet (altijd) kunnen weten of het een COA-bewoner is of gehele iemand anders. Vier respondenten geven aan slachtoffer te zijn geworden van winkeldiefstal. Daarbij moet opgemerkt worden dat, voor zover bekend, er geen (ondernemers van) winkels in de buurt zijn meegenomen in de vragenlijst. Vernielingen in de omgeving en zedendelicten worden beiden door twee respondenten genoemd. Bedreiging, drugsgebruik, drugshandel, inbraak en diefstal van eigendommen worden allen een keer genoemd. Eén respondent geeft aan slachtoffer te zijn geworden van een insluiper.[4]

Door omwonenden gerapporteerde aangiften bij de politie in de vragenlijst

In tegenstelling tot het aantal respondenten dat criminaliteit zegt te hebben ervaren, deed slechts één respondent aangifte bij de politie. Op deze ene aangifte heeft de politie teruggekoppeld en geeft de respondent vervolgens aan dat de inzet van de politie effect had.

Veiligheidsgevoel

Het veiligheidsgevoel van respondenten in de buurt krijgt gemiddeld een 6,4. Dit is in vergelijking met andere asielopvanglocaties waar Bureau Beke de veiligheid en leefbaarheid monitort een cijfer dat verwacht mocht worden.[5] De vestiging van de noodopvang heeft volgens meer dan de helft van de respondenten (27 personen) geen invloed op het veiligheidsgevoel. De overige twintig personen[6] geven aan zich onveiliger te voelen door de komst van de noodopvang. Hiervoor worden in hoofdzaak twee redenen aangedragen: vrouwen/meisjes die worden nagekeken/benaderd door mannelijke bewoners van de opvang en asielzoekers die (op fatbikes) voor gevaarlijke verkeerssituaties zorgen. Ook zouden de bewoners vaak ’s avonds laat op straat hangen.

Ten slotte blijkt uit de klankbordgroepbijeenkomst van 25 november 2025 dat met name groepen asielzoekers die in het openbaar samen lopen invloed hebben op het veiligheidsgevoel van omwonenden.

4. Daarnaast worden twee verkeersovertredingen en een keer wildplassen door respondenten genoemd, maar dat valt niet onder criminaliteit.
5. Momenteel monitort Bureau Beke jaarlijks rondom ongeveer zes asielopvanglocaties de leefbaarheid en veiligheid, onder andere in Berkelland, Dordrecht, Leusden, Winterswijk en Zutphen. De ervaring is dat het veiligheidsgevoel een jaar na de start van de opvang daalt tot gemiddeld een 6,5. Dit cijfer herstelt in het algemeen weer naar het niveau van voor de start van de opvang (mits er sprake is van goed beheer, wat in de monitorgemeenten het geval is). De gemeente Druten heeft alleen geen nulmeting voor de start van de noodopvang uitgevoerd, dus een objectieve referentie is voor die periode niet aanwezig.
6. Een persoon heeft deze vraag niet beantwoord.

3.3 Bevindingen uit de interviews

Uit de interviews komt naar voren dat zich een aantal (verdenkingen van) criminele incidenten heeft voorgedaan. De professionals en de vertegenwoordiger van de Albert Heijn bevestigen de feiten die uit het overzicht van de bij de gemeente en het COA binnengekomen klachten zijn opgetekend; deze speelden zich vooral in het begin af. Al een wat langere periode is sprake van weinig tot geen criminele incidenten, geven de professionals aan. Door verschillende professionals wordt afzonderlijk ook aangegeven dat men elkaar in het algemeen, maar ook in het geval van calamiteiten, goed kan vinden.

4 Ingezette maatregelen

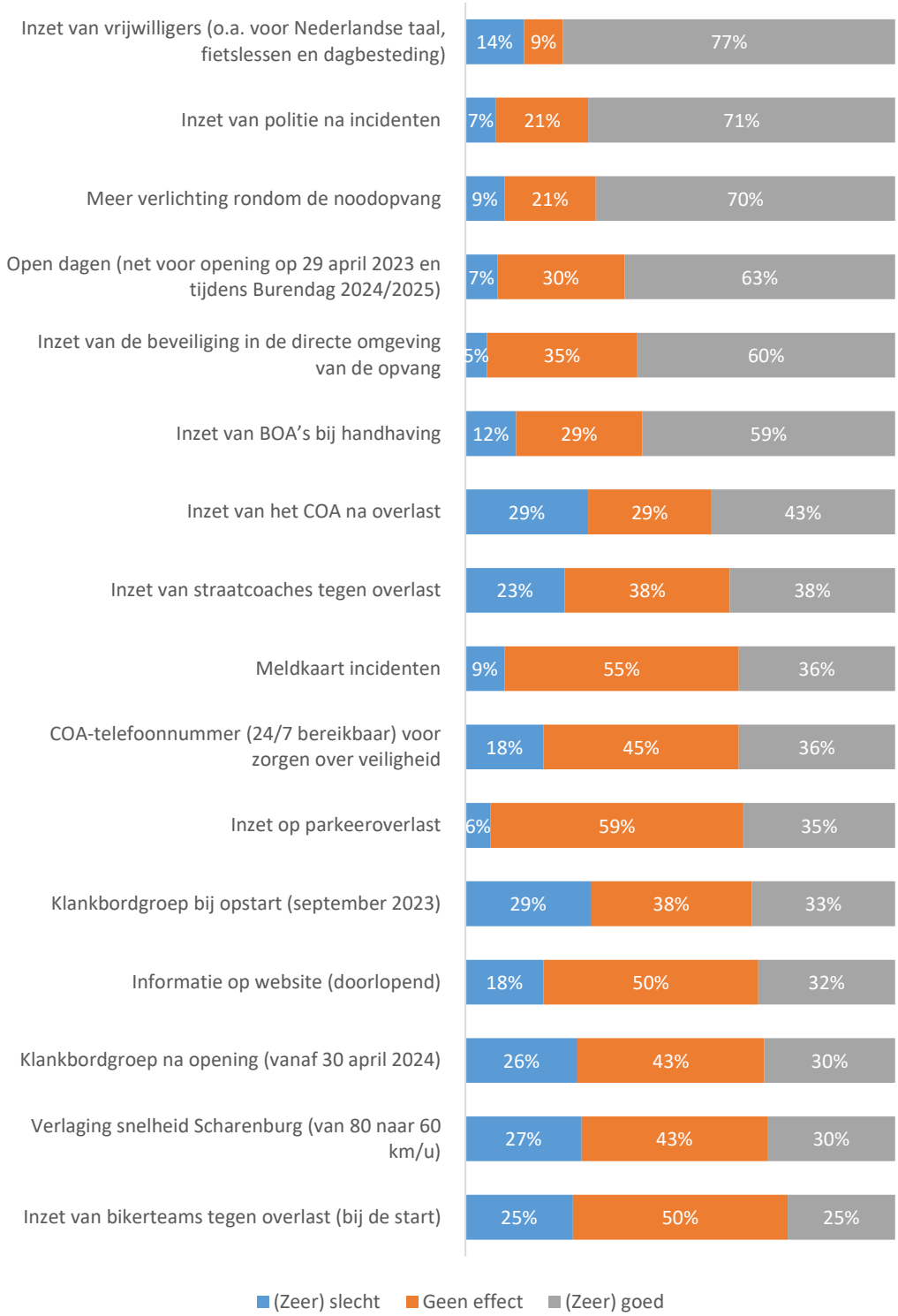
In dit hoofdstuk gaan we dieper in op maatregelen die zijn ingezet om de veiligheid en leefbaarheid in de omgeving te beheersen. Het gaat dan om maatregelen die gericht zijn op de omgeving van de opvanglocatie. De basis voor dit hoofdstuk ligt in de bekendheid en mening van omwonenden over de huidige maatregelen en suggesties voor eventueel aanvullende maatregelen.

4.1 Bevindingen uit het vragenlijstonderzoek

Bekendheid met en effectiviteit van ingezette maatregelen
Gemiddeld is ongeveer de helft van de respondenten (49%) bekend met de huidige maatregelen om de leefbaarheid en veiligheid na de vestiging van de noodopvang te beheersen. Respondenten zijn het meest bekend met de verlaging van de snelheid op de Scharenburg van 80 naar 60 km/uur (37 personen) en de plaatsing van meer verlichting rondom de opvang (34 personen). Meer dan de helft van de respondenten is daarnaast nog bekend met de open dagen en de Burendag die werden georganiseerd voor de start van de opvang (27 personen). Daarnaast is de klankbordgroep bij meer dan de helft van de respondenten bekend (25 personen). De meldkaart voor incidenten van het COA en het COA-telefoonnummer dat 24/7 bereikbaar is zijn het minst bekend bij de respondenten; slechts 13 personen kennen deze maatregelen, terwijl dit wel essentieel is voor goed beheer.

Wat betreft de effectiviteit van de maatregelen vanuit omwonendenperspectief biedt figuur 4.1 op de volgende pagina het nodige inzicht. Uit deze figuur is te herleiden dat respondenten vooral de inzet van vrijwilligers en handhavers (politie en boa's) en COA als het meest effectief worden beschouwd. We willen hierbij nogmaals benadrukken dat de inzet van handhaving begint bij goede kennis van de meldkaart en het COA-telefoonnummer, die door veel respondenten als niet effectief worden aangemerkt. Het is dus van belang om omwonenden hierop te blijven wijzen: zonder melding is inzet van handhaving en COA minder effectief.

Figuur 4.1: Mening van respondenten over de effectiviteit van ingezette maatregelen (in %)[7]

7. Deze tabel staat als enige weergegeven in percentages, omdat de voorgelegde maatregelen niet door alle respondenten zijn ingevuld, maar de onderlinge vergelijkbaarheid noodzakelijk was.

Een aantal respondenten geeft in de vragenlijst suggesties voor extra maatregelen. Drie van deze suggesties hebben betrekking op het verminderen van fatbikegebruik door bewoners van de noodopvang, hoewel dit gebruik naar onze mening niet kan worden verminderd (het is immers toegestaan om een fatbike te bezitten en te gebruiken), tenzij het gaat om een illegale fatbike;[8] het is veeleer het voorkomen van verkeersonveilige situaties. Het instellen van een avondklok wordt daarnaast twee keer genoemd. Het aanbieden van taal- en cultuurlessen en dagbesteding wordt door drie respondenten aangedragen.[9] Verder worden twee opmerkingen geplaatst over de externe communicatie richting omwonenden; dit mag frequenter en 'eerlijker' (zowel de positieve ervaringen als het proces rondom de eventuele verlenging). Een laatste suggestie is dat het COA de bewoners controleert op het in auto's rijden zonder rijbewijs.

Ten slotte plaatsten enkele respondenten opmerkingen in de vragenlijst die mogelijk relevant zijn in het kader van aanvullende maatregelen als de asielopvangtermijn verlengd wordt:

- 'Meer positieve artikelen over de noodopvang plaatsen in het streekblad De Maas&Waler. Denk hierbij aan werkende bewoners, activiteiten van bewoners en kinderen, hun ervaringen in de opvang. Zo wordt de noodopvang dichter bij de bevolking betrokken'.
- Een wens tot het instellen van een avondklok na 23:00.
- Een verwijzing naar mogelijke risico's van Q-koorts en stikstofbelasting door het draaien op een noodaggregaat.
- Een verzoek om deel te nemen aan de klankbordgroep. De naam van de persoon is vermeld; deze zal verstrekt worden aan de gemeente Druten.
- Een verzoek om een vergoeding voor het gebruik van de faciliteiten van het sportpark door COA-bewoners.

4.2 Bevindingen uit de interviews

Uit de interviews komt naar voren dat bijna alle ingezette maatregelen op dit moment nog steeds ter beschikking staan. Alleen het bikerteam is niet meer actief. Verder ziet geen enkele professional op basis van de ervaringen tot op heden de noodzaak tot het treffen van extra maatregelen. Wel blijven veel professionals benadrukken dat de lijntjes tussen elkaar kort gehouden moeten worden. Hier wordt ook de wens uitgesproken om, voor zover de privacy dit toelaat, vanuit het COA op de hoogte gehouden te worden over

8. Dit zijn opgevoerde fatbikes, waarop niet meegetrapt hoeft te worden. Deze zijn verboden op de openbare weg en biedt de politie alleen daar, niet op het terrein van de noodopvang, de mogelijkheid om handhavend op te treden.
9. Ook worden suggesties gegeven als het zoeken van een andere locatie, het behouden van de opvangcapaciteit zoals deze nu is en het niet verlengen van de opvang. Deze vallen alleen buiten onze opdracht (namelijk een evaluatie van de maatregelen om de leefbaarheid en veiligheid te beheersen), maar willen we voor de volledigheid wel noemen.

onrust en incidenten die zich op het COA-terrein voordoen. Dit om te voorkomen dat onrust die zich op het terrein afspeelt buiten het terrein wordt voortgezet zonder dat andere professionals hiervan afweten. Dit punt is ook teruggekoppeld met het COA. De reactie is dat men dit zeker ter harte neemt, maar deels ook gebonden blijft aan privacyregels.

5 Conclusie en aanvullende suggesties

Dit hoofdstuk valt uiteen in drie delen. Ten eerste zal antwoord gegeven worden op de onderzoeksvragen. Ten tweede volgt een eindconclusie over de beheersbaarheid van de veiligheid en leefbaarheid rondom de noodopvang. Ten derde volgt, als afsluiting een advies voor de toekomst van de noodopvang, mocht door het college van de gemeente Druten besloten worden om de termijn van exploitatie te verlengen.

5.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen

- Welke ervaringen zijn sinds 30 april 2024 opgedaan rondom veiligheid en leefbaarheid ('schoon en heel') na de komst van de opvanglocatie?
  Vooral bij aanvang van de exploitatie van de noodopvang heeft zich een beperkt aantal overlast- en criminaliteitsincidenten voorgedaan. Daar waar de veiligheid in het geding was, zijn deze incidenten door verschillende professionals in samenhang en vaak na nauw overleg opgepakt en afgehandeld. Op het gebied van de leefbaarheid komt een aantal meldingen voor, waarbij het met name over te hard en tegen de richting in fietsen met fatbikes, rommel op de weg en parkeeroverlast gaat. Vanuit eigen observaties merken we overigens dat het verkeerde fietsgedrag niet alleen door COA-bewoners wordt gebezigd; ook de lokale bevolking doet dit veelvuldig. Recent worden ook groepen COA-bewoners die rondlopen in de omgeving genoemd; dit beschouwen we als een gevoel van onveiligheid, niet als concrete overlast.

- Welke maatregelen zijn (gaandeweg de exploitatie) getroffen om de veiligheid en leefbaarheid te beheersen?
  Verschillende partners zijn betrokken geweest bij het uitvoeren van de maatregelen die de veiligheid en leefbaarheid moeten beheersen. Het betreft zowel handhavende/toezichthoudende professionals (politie, boa, straatcoaches) en vrijwilligers. Maar ook enkele omwonenden die zitting hebben in de klankbordgroep zijn belangrijk geweest in zowel het proces voorafgaand aan de vestiging van de noodopvang als tijdens de exploitatie. En verder zijn verschillende infrastructurele maatregelen getroffen, zoals extra verlichting en het verlagen van de maximum-snelheid.

  Voor Bureau Beke is een basisvoorwaarde voor goed beheer dat er een meldpunt waar klachten rondom veiligheid en leefbaarheid neergelegd kunnen worden, naast natuurlijk de politie als er sprake is van een aangifte van criminaliteit. Gebleken is dat omwonenden zowel het COA als de gemeente Druten hiervoor kunnen bereiken. Toch blijkt dat de plannen rondom de mogelijke verlenging van de noodopvang-termijn heeft gezorgd voor een toename in het aantal klachten, ook over gebeurte-nissen die zich in het verleden afspeelden. Kennelijk hebben omwonenden niet altijd de noodzaak/behoefte gevoeld om een klacht in te dienen. Om de situatie rondom

de noodopvang nog beter beheersbaar te maken, doen wij een oproep om het melden van overlast, in het kader van goed beheer, zoveel mogelijk te stimuleren.

- In hoeverre werkten deze maatregelen (niet)?
  De gesprekken met professionals leren ons dat de maatregelen die in het kader van het beheersen van criminaliteit zijn getroffen gewerkt hebben; er is na incidenten adequaat gehandeld. De overlastbeperkende maatregelen, met name wat betreft de hardrijdende en soms tegen de richting fietsende fatbikes, lijken niet volledig aan te slaan. De vraag is echter, of dit ook gaat lukken, omdat het tegen de richting in fietsen niet alleen door COA-bewoners gedaan wordt; dit is een breder spelend fenomeen waar ook burgers uit Druten en omgeving zich schuldig aan maken.

  Interessant is dat omwonenden het effect van het vrijwilligerswerk hoog waarderen wat betreft effectiviteit. Ook toezicht en handhaving draagt volgens veel omwonenden bij aan een positief effect op de veiligheid en leefbaarheid in de buurt. Wel blijkt dat juist twee randvoorwaarden hiervoor, de meldkaart en het COA-telefoonnummer, juist het minst bekend zijn bij omwonenden en ook niet hoog scoren op effectiviteit. Om de maatregelen ter bevordering van de veiligheid en leefbaarheid beter te laten werken, is het volgens ons juist van essentieel belang dat de omwonenden beter op de hoogte zijn van de meldkaart en het COA-telefoon-nummer. Zonder melding door omwonenden kan overlast en/of criminaliteit niet goed opgepakt worden door de professionals. We komen hier in paragraaf 5.3 op terug.

- Welke (extra) zorgen rondom veiligheid en leefbaarheid hebben betrokken partijen als de opvang langer openblijft?
  Vanuit het perspectief van professionals leven er weinig tot geen zorgen als de opvang langer open blijft; zij benadrukken alleen het belang van het in stand houden van de korte lijnen met elkaar. Dit hoeft niet alleen na calamiteiten te zijn, maar bij voorkeur ook als er lichte signalen van onrust zijn. En ook om met elkaar in contact te zijn en op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen bij het COA.

  Opmerkelijk is dat omwonenden met meer klachten komen nu de opvang mogelijk langer open blijft. Dit betreft alleen niet zozeer zorgen, maar ligt in het al eerder aangehaalde fatbikegebruik (hard en tegen de richting in), parkeeroverlast en groepjes COA-bewoners die over de straat lopen.

5.2 Eindconclusie over de beheersbaarheid

Naar de mening van Bureau Beke is de veiligheid en leefbaarheid rondom de noodopvang tot op heden beheersbaar gebleken. Er hebben zich enkele incidenten voorgedaan, maar deze zijn adequaat afgehandeld. Wel resteren nog enkele vormen van overlast, die overigens niet alleen door COA-bewoners veroorzaakt worden. Het gaat dan met name om het te hard en tegen de richting in fietsen op de Scharenburg en de Schipleisingel en parkeeroverlast in de omgeving. Beide vormen van overlast hebben tegelijkertijd te maken met a) het gegeven dat niet alleen COA-bewoners dit doen en b) de omstandigheid

dat aan deze vormen een subjectieve component van verschillende niveaus in overlastervaring hangt.

Een aandachtspunt is mogelijk wel de zeer recente bevinding dat COA-bewoners mogelijk zonder (geldig) rijbewijs een auto besturen. Hoewel dit een recente bevinding is, blijkt uit nader overleg dat hierop al de nodige actie is ingezet na overleg in het Veiligheidsoverleg. Zo voert de politie extra controles uit, is een zogenaamd 'stopgesprek' met een aantal personen gevoerd en is een bekeuring aan een bewoner uitgedeeld. Ook dit is een voorbeeld van goed en actief beheer rondom veiligheid en leefbaarheid.

5.3 Advies voor de toekomst (indien de opvangduur verlengd wordt)

In deze paragraaf komen we toe aan het beantwoorden van de laatste twee onderzoeksvragen: *Zijn er extra maatregelen noodzakelijk om deze aspecten van veiligheid en leefbaarheid te beheersen? Zo ja: wat is de verwachting rondom de beheersbaarheid?*
Bureau Beke is van mening dat er enkele extra maatregelen noodzakelijk zijn. Maar deze maatregelen hebben een betrekkelijk 'licht' karakter, omdat de veiligheid en leefbaarheid rondom de noodopvang in Druten al goed beheersbaar bleek. Het gaat om de volgende suggesties voor extra maatregelen:

- *Monitoren van mogelijk rijden zonder rijbewijs door COA-bewoners* is naar onze mening essentieel, zowel vanuit het perspectief van verkeersveiligheid voor omwonenden als verzekeringskwesties voor de COA-bewoners zelf. Ondanks dat hiertegen al de nodige maatregelen worden ingezet, achten we het van belang dat het COA dit blijft monitoren, in nauwe samenwerking met de partners in het Veiligheidsoverleg.
- *COA-bewoners blijvend op verkeersgedrag instrueren:* het blijft kennelijk nodig om COA-bewoners blijvend te instrueren op het juiste verkeersgedrag. Het gaat dan vooral om het niet tegen de richting in fietsen op de Scharenburg en de Schipleisingel. Juist dit punt zal een kwestie van 'lange adem' blijft: er zal constant ingezet moeten worden op preventieve maatregelen, vooral wat de verkeersveiligheid betreft.
- *COA-bewoners blijvend op parkeergedrag instrueren:* hoewel het eenieder vrij staat om in de wijk achter de Schipleisingel te parkeren, stellen we voor om de COA-bewoners blijvend te informeren over het op de juiste wijze parkeren van hun auto's. Hoewel ook rondom deze overlastervaringen extra acties door handhavende partijen worden ingezet, achten wij blijvende informatieverstrekking van het COA richting de COA-bewoners op dit punt van belang.

- *Het benadrukken van het belang van melden door omwonenden*: een belangrijk aandachtspunt is de wijze waarop omgegaan wordt met mogelijke incidenten. Als omwonenden de veiligheid en leefbaarheid in hun eigen omgeving willen bevorderen, zullen zij moeten blijven melden, ook de omwonenden die kritisch staan tegenover de noodopvang en misschien minder bereid zijn om te melden. Bij voorkeur wordt direct nadat een incident zich voor heeft gedaan gemald. Dit biedt de professionele partijen de mogelijkheid om (corrigerend) op te treden.

  Blijf uitleggen aan omwonenden dat incidenten niet altijd voorkomen kunnen worden, maar dat het wel belangrijk blijft om overlast als klacht te melden bij het COA/de gemeente en criminaliteit te melden/aan te geven bij de politie. Naar onze mening mag gerust scherper bij omwonenden aangegeven worden dat goed beheer deels ook een verantwoordelijkheid is voor hen, namelijk dat dit begint bij melden van overlast en incidenten. Immers: als omwonenden klachten/incidenten niet bij het COA, gemeente of de politie melden, dan is er ook een te zwakke basis om de beheerpartners de kans op een vervolgactie te geven. In dat geval geldt het principe 'geen melding is geen klacht/incident'.

- *Het consequent terugkoppelen op een melding:* vervolgens is het ook belangrijk dat richting de melder wordt teruggekoppeld door de partij die de melding oppakte. Ook in de gevallen dat er weliswaar sprake is van een overlastervaring dan wel een onveiligheidsgevoel, maar dat hier desondanks niets aan gedaan kan worden.

- *Meer externe communicatie richting omwonenden, via verschillende kanalen:* communicatie is een blijvend aandachtspunt, zowel proactief (het informeren van omwonenden over het reilen en zeilen in/rondom de opvanglocatie) als reactief (het informeren van omwonenden over klachten/incidenten). We vernemen dat vanuit de gemeente Druten hierop al wordt ingezet (onder andere via berichtgeving in De Maas&Waler). Maar we zijn van mening dat ook het COA initiatieven tot een periodieke nieuwsbrief voor de directe omgeving zou kunnen ontplooien. In een COA-nieuwsbrief kunnen zowel berichten over interessante wetenswaardigheden op de noodopvang geplaatst worden, maar ook instructies over wat te doen in het geval van klachten/overlast. Onze ervaring met het monitoren van de veiligheid en leefbaarheid rondom andere asielopvanglocaties is dat dit door omwonenden in het algemeen erg gewaardeerd wordt.

  We verwachten dat goede en veelvuldige communicatie ook een preventief effect kan hebben, ook omdat dit mogelijk tot meer verbinding tussen omwonenden en de opvanglocatie kan leiden. En daarmee mogelijk de drempel kan verlagen om eventuele zaken te melden. Het standaard opnemen van de klachtenregeling in het colofon van de nieuwsbrief is een goed voorbeeld hiervan.

Bureau Beke
Turfstraat 1
6811 HL Arnhem
T 026 443 86 19
info@beke.nl

bureaubeke.nl